

اکوتوریسم و اثرات آن در توسعه پایدار روستاها

روح اله رضائی^۱ لیلا صفا^۲ احسان قلی‌فر^۳

چکیده

هدف کلی مقاله توصیفی-تحلیلی حاضر بررسی اثرات مختلف اکوتوریسم در توسعه پایدار روستاها بود. بر مبنای مرور و واکاوی گسترده ادبیات نظری، اثرات مثبت اکوتوریسم در فرایند توسعه روستایی به پنج دسته اثرات زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و روان‌شناختی طبقه‌بندی شدند؛ هر چند در این زمینه مشخص گردید که به موازات اثرات مثبت، در صورت عدم برنامه‌ریزی دقیق و اعمال سازوکارهای مدیریتی مناسب و به دلیل آسیب‌پذیری بیشتر مناطق روستایی، توسعه اکوتوریسم می‌تواند از اثرات منفی متعددی نیز برخوردار باشد که این اثرات نیز در قالب پنج بعد اشاره شده مورد بررسی قرار گرفته‌اند. بر اساس یافته‌های بدست آمده، در راستای پیشینه‌سازی اثرات مثبت و نیز کمینه کردن اثرات منفی اکوتوریسم در فرایند توسعه روستایی، راهکارها و سازوکارهای متعددی همچون توسعه و تجهیز مسیرهای گردشگری در مناطق روستایی و نصب علائم لازم در این مسیرها، تدوین و اعمال قوانین و مقررات مربوطه در راستای اکوتوریسم پایدار در مناطق روستایی، تدوین دفترچه‌های راهنما برای گردشگران و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی و مشاوره‌ای مناسب در خصوص جاذبه‌های اکوتوریستی مناطق روستایی در کشور، تمرکز عمده فعالیت‌های گردشگری روستایی بر روی بهره‌برداری از منابع و جاذبه‌های موجود و بلا استفاده اکوتوریستی در روستاها همانند چشم‌اندازها، ارتفاعات، رودخانه‌ها، فضای سبز و ... جهت کسب درآمد و ایجاد اشتغال برای روستاییان، توسعه و گسترش گردشگری کشاورزی به منظور بهره‌برداری مناسب از مزارع و باغات روستایی و ... ارائه گردیده است.

واژه‌های کلیدی: اکوتوریسم، توسعه پایدار روستاها، اثرات مثبت و منفی.

^۱ - استادیار، دانشگاه زنجان؛ r_rezaei@znu.ac.ir

^۲ - دانشجوی دکتری، دانشگاه تهران؛ safa_leila@yahoo.com

^۳ - دانش آموخته کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران؛ ehsan.gholifar@gmail.com